

A mesékben még elevenen jelen van a bukovinai élet élménye, de meghatározó a "móduvázás", a század elejére jellemző moldvai munkavállalások tapasztalata is. A történetek nagyrésze a csángó telepeselek mindennapjaiból ered, így tehát a mesélők élettere, életrendje, erkölcsi elvárásai körvonalazhatók általuk.

A gyűjtemény nem követ monografikus szempontot, ezért mi csak ösztönöznünk tudjuk a szerzőt a dévai csángók meséinek összegyűjtésére.

Zakariás Erzsébet

*

STUDII ȘI COMUNICĂRI. ETNOLOGIE. Tomul VII. Editura Academiei Române. Sibiu 1993. 239. l.

Ilie Moise szerkesztésében napvilágot látott a Szebeni Akadémiai Intézet Társadalomkutató részlegének újabb évkönyve.

A kiadványban román és szász kutatók tanulmányait, könyvismertetőit tették közzé. A román néprajzkutatók klasszikus nemzedékéből megemlítjük I.C. Chițimiat, aki az 1877-es román függetlenségi háború a román nép történeti tudatában élő képről készített tanulmányt. A román irodalmi folklór területéről közölte dolgozatát Dobre Alexandru (tábori katonaköltészetről), Coatu Nicoleta (mágiától a művészetig), Ispas Sabina (három testvér - kilenc sárkány), Sîrbu Laura (Lápos környéki ráolvasások), Știucă Narcisa (gyermek és felnőtt folklór viszonya), Moise Ilie (a legénytársaságok szervezete és működése), Bilțiu Pamfil (a Szamos völgyi temetés), Grama Ana (az erdélyi román falvak tudatosodása 1780-1865 között), Gangolea Lia (a rituális kenyér Szászváros környéki falvakban).

Külön fejezetet szentel az évkönyv a romániai németek népi kultúrájának. Ebben Hannenheim Marie Luise a barcasági, Klusch Horst pedig a Beszterce környéki szász ünnepi viseletről közölt dolgozatot.

Figyelemre méltó az, hogy a tanulmányokat pontos, lényegretörő német nyelvű kivonatok és tartalomjegyzék kísérik.

Pozsony Ferenc

*

Pávai István: AZ ERDÉLYI ÉS A MOLDAVI MAGYARSÁG NÉPI TÁNCZENÉJE. Teleki László Alapítvány. Budapest 1993.

A jeles erdélyi népzene-kutató Pávai István 1993-ban megjelent könyvében az erdélyi és a moldvai magyarság népi tánczenéjének rendszeres összefoglalóját nyújtja. A szerző a korán elhunyt neves magyar néptánc-kutató, Martin György tanítványaként a hetvenes évek elejétől emberfeletti energiával vetette bele magát a népi táncdallamok gyűjtésébe és rendszerezésébe.

Könyvében közel 200 dallamot tesz közzé, átfogva a történelmi Erdély minden tájegységét. Sorraveszi az erdélyi és moldvai táncok kíséretében használt hangszereket, a kísérettípusokat és a táncok ritmuskíséretét. A táncdallamokat történetiségükben és szerkezetük szerint is rendszerezte. A könyv utolsó fejezete a népi tánczenészek és a közösség viszonyának különböző aspektusait tárgyalja. Ezek a konklúziók az alapos gyűjtőmunka majd a rendszerezés következményeként adódtak. A zenészek szociális helyzete, a gyűjtő és zenészkapcsolata, a táncos és a zenész kapcsolatának megvilágítása során mintegy emberi dimenziót nyer a szigorúan tárgyyszerű zenei szakmunka.

A könyv megírásához a szerző impozáns mennyiségű zenei anyagot gyűjtött. Rendszerezése megköveteli azt a fogalomtisztázást, mellyel a Népi táncdallamok című fejezetet indítja. Itt a dal, dallam, változat, típus és stílus fogalmait különíti el és értelmezi.

A könyv lapozgatása közben a körültekintő munka elismerést vált ki az olvasókból. Az interetnikus dimenzió e régió zenéjét és hangszereit általános kultúrtörténeti összefüggésben engedi látni. Megfogalmazható azonban egy hiányérzet is: nem látszik áttekinthetően az Erdély különböző tájegységeire jellemző táncok, különböző szerkezetű paraszttzenekarok, a tánczene sajátos jegyeinek - ha úgy tetszik stílusának - a különbözősége. Talán egy rövid fejezetben, esetleg csak felsorolásszerűen vagy táblázatban átfogó képet lehetett volna nyújtani az egyes tájegységek jellegzetességeiről.

A mű azonban e hiányosságával együtt is figyelemreméltó fontosságú.

Zakariás Erzsébet